

UFFIĊĊJU KOMUNIKAZZJONI

Il-Kurja ta' l-Arċisqof, Floriana

Tel: 25906203/21241281 Fax: 21242971 Email: info@maltadiocese.org

22 ta' Ottubru, 2009

112/2009

Melita Sacra II

Vincent Borg, *The Maltese Diocese during the Sixteenth Century*

Mons. Prof. Dun Viċens Borg, f'it aktar minn sena ilu, beda serje ta' publikazzjonijiet fuq l-istorja tad-Djoċeżi Maltija li semmiegħha *Melita Sacra*. Fl-ewwel volum ta' tagħrif dokumentat dwar xeħtiet godda ta' dak li għaddiet minnu l-Knisja fil-Gzejjer tagħna mill-1100 sal-1500 li serva bħala daħla għall-miniera ta' tagħrif bijografiku tal-Isfijiet u tal-Qassisin li ffurmaw il-Kleru Djoċeżan Malti u Għawdxu li għexu f'dawk iż-żminijiet. Ma' dan it-tagħrif għadda biex werja l-iżviluppi li sara tul l-istess żmien biex ipprovdew is-sostenn meħtieġ tal-istess Kleru kif ukoll il-ħajja tal-parroċċi li kienu nholqu fiż-żewġ gzejjer. Spicċa l-kitba tiegħu billi rnexxielu jinseg ukoll u juri kif il-Qima lejn Alla, l-Madonna u l-Qaddisin kompliet tikber u tinserrixxi ruhha, b'mod kronoloġiku, tul dawk l-erba' mitt sena. Billi f'dak iż-żmien, il-Gzejjer Maltin kienu jagħmlu sehem mir-Renju ta' Sqallija holoq diversi paraguni bejn il-Knisja f'Malta u fi Sqallija fis-snin imsemmija.

F'it granet oħra ser ikun ippulikat it-tieni volum ta' din is-Serje miktub mill-istess awtur li semmieħ *The Maltese Diocese during the Sixteenth Century*. Il-Metodoloġija ta' dan il-Volum timxi f'it jew wisq fuq dik li uża fl-ewwel volum bid-differenza li issa ngħatat aktar importanza lill-Malta billi mal-miġja tal-Ordni ta' San Ġwann fl-1530, il-Gzejjer Maltin bdew jiehdu fiżjonomija ġdida. Dan il-Volum, li fiħ 828 faċċata, format A4, hu maqsumi f-ħames taqsimiet.

L-ewwel taqsima għanda l-għan li tagħti daqqa t'għajn lejn diversi problemi li habbat wiċċu magħhom il-Kleru Djoċeżan tagħna. Fosthom, l-intervent tal-Papa Ljun Għaxra biex irriserva l-għoti tal-benefizzji Maltin li kellhom allura issa jibdeu jingħataw, primarjament, lill-min kien Malti u mnissel minn-ġenituri Maltin u problemi finanzjarji oħra. Tħeddida serja għall-ħidma tal-istess Kleru, kien l-attentat ta' infiltrazzjoni Luterana u Calvinista li mis-snin 1530 'l quddiem bdiet tipprova tohloq firda fi hdan il-Knisja Maltija. L-intervent tal-Isqof Cubelles, li f'it qabel ma miet Sant'Injazju ta' Loyola kien kitiblu biex jibgħatlu f'Malta uħud mill-ewwel Giżwiti x'aktarx biex jilqa kontra din il-mewġa u interventi oħrajn salvaw din is-sitwazzjoni, għalkemm

xi Maltin waslu biex telqu minn gżiritna minhabba li ppreferew dak it-tagħlim. Wara t-traġedji li għaddew il-Gżejjer taġna fl-1551 u 1565, tibda f-joritura ġdida li wriet ruhha f'dak li wiehed jista' jsejjaħ ir-Rinaxximent Malti mgħejjun haġna mill-preżenza tal-Ordni ta' San Ġwann fuq ix-xtut taġna. Dan wera ruhhu f'diversi xeħtiet tal-ħajja tal-Kleru l-aktar fit-thejija edukattiva li bdiet tiġi pprovduta. Għen haġna dan l-iżvilupp it-twaqqif tal-Kulleġġ tal-Ġizwiti fil-Belt Valletta. Din ix-xeħta ġdida haġret lill-bosta biex isiefu u jkomplu l-edukazzjoni għolja taġhom u jieħdu lawrji barra minn Malta, inklużi membri tal-Kleru. B'hekk tbiddlet id-dehra kemxejn miżera li hallielna Mons Dusina dwar xi wħud mill-Kleru.

It-Tieni taqsima, li tiffirma l-parti ewlenija ta' dan il-volum, wiehed jista' jsejjaħ, Dizzjunarju Bijografiku tal-Isfijiet u l-Kleru Djoċeżan Malti u Għawdx i kif ukoll ta xi Ekkleżjastiċi barranin li għamlu xi żmien jgħixu fostna. L-Awtur stqarr li meta fl-aħħar tas-snin sebghinijiet tas-seklu li għadda nibtet f'moħħu li jibda jhejji xogħol ta' taġrif dwar il-Kleru Malti, għall-ewwel kien hemm il-ħsieb li jkun xeħta ta' Dizzjunarju kif issemma aktar 'il fuq, imma il-mixja tas-snin urietu li jkun aħjar isegwi metodu ftit divers li bih johlq l-ambjent li fiħ għexu dawk is-saċerdoti li jisemmew f'taqsima bħal din. Kien minhabba f'hekk li sabu posthom f'din il-metodoloġija kemm il-parti introdutturja li qed tiffirma l-ewwel taqsima ta' dawn il-volumi kif ukoll it-tielet u r-raba taqsima, li dwarhom tkellimt ftit qabel. B'hekk wiehed jista' jingħata inkwadratura xierqa tal-objent u l-parroċċi li fiħom għexu u tal-kontribut li taw kemm huma kif ukoll hutna l-Maltin u Għawdxin fl-iżvilupp devozzjonali kif johlq mill-fjoritura tal-qima msemmija aktar 'il-fuq.

Wara dan it-taġrif l-awtur inkluda wkoll appendiċijiet li fiħom ittraskriva u ppublika erba' dokumenti mportanti li għandna ppreservati fil-Mużew tal-Kattidral fl-Imdina. Jgħalaq dan il-volum bi tlett Indicijiet Analitiċi li huma ta' siwi kbir għall-konsultazzjoni ta' xogħolijiet storiċi bħal dawn.

Għall-taġrif aktar min hu nteressat jingħata Leaflet jekk japplika f'dan l-Indirizz:
Melita Sacra II, 134, Triq San Franġisk, Ħal Balzan jew iċempel; Tel. No 21442206.